

Matematik Dünyası'ndan

md@math.bilgi.edu.tr

George Bernard Shaw'un meşhur sözüdür: "Pek az kişi yılda iki üç kez düşünür. Ben ise haftada bir iki kez düşünerek dünya çapında bir üne kavuştum!" Aaa ne güzel, biz de haftada birkaç kez düşünelim o zaman... diyesi geliyor insanın.

Çok çabalayıp da anlatamadığım zaman, çok çaresiz kaldığımda, bazen kendimi tutamayıp öğrencilere "düşünün" diyorum!

Sanki düşünmeyi ben çok iyi biliyormuşumu geçtim, sanki biri bana düşün dese, ne yapacağımı biliyormuşum gibi...

Birine kolunu kaldır deseniz, o kişi eğer isterse kolunu kaldırır.

Kolu yoksa bile kolunu kaldırması için ne yapması gerektiğini bilir ve kolunu kaldırmaya çalışabilir. Koş dersin koşar, yürü dersin yürür, dur dersin durur. En azından ne yapması gerektiğini bilir. Ama "düşün" denildiğinde kişinin ne yapması gerekiyor? Düşünmek ne kadar iradeyle ilgili?

Düşün dediğim öğrenci,

- Düşünüyorum hocam! dese - ki diyor bazen - ne cevap vereceğim?
- Hayır, düşünmüyorsun! Öyle mi düşünülür!
- Ya nasıl düşünülür?
- Bak işte böyle düşünülür...

Keşke bu senaryonun devamını getirebilsem. Zaten devamını getirebilsem kitabını yazardım. Okuyanlar da böylece sayemde düşünmeyi öğrenirlerdi!

Nasıl düşünüleceğini bilmesem de düşünmek için neler gerektiğini aşağı yukarı biliyorum.

Düşünmek için her şeyden önce kavramlara ihtiyaç vardır, tabii bir de bu kavramlar arasındaki ilişkilere. Kavram olmadan düşünülecek şey de olmaz zaten.

Matematikte kavramlar ve aralarındaki ilişkiler simgelerle ifade edilir. Simgeler de düşüncüyü kaydetmeye yarar. Böylece hafızanın yükü önemli miktarda azalır ve düşüncede daha derine inilir, derine inilirse de daha ileri gidilir. Düşüncüyü kaydetmek, yani yazıya geçirmek, bir dereyi geçmek için su yatağına yerleştirilen taşlar gibidir, o taşlara basıp daha ileri gidilir. Hatta geri dönüp silgiyle taşları siler, daha sağlam taşlarla yepyeni bir güzergâh belirleyebiliriz.

Matematik dışındaki alanlarda simge dünyası o kadar gelişmemiştir. Gene de bildiğimiz harflerle düşünce kaydedilebilir. Formüllerin ifade gücünün yanına yaklaşmasa da bildiğimiz düzyazı da düşüncüyü simgeyle kaydetmeye yarar.

Lise öğrencisiyken bir deneme yazacaktım. Her hafta yaptığımız bir şeydi deneme yazmak. O zamanlar tahrir denirdi. Konuyu unuttum şimdi ama "eğitim herkese lazım" filan gibi doğruluğu bariz olan oldukça sıkıcı bir konuydu. Geceli gündüzlü üç hafta uğraştım. Sonunu bağlayamıyor, istediğim sonuca bir türlü ulaşamıyordum, hep bir yerlerde bir eksiklik belirliyordu. Üç hafta sonunda bir şimşek çaktı beynimde, yanıyormuşum meğer! Savunduğum tez yanılmış!

Yazmak doğru düşünmeye yetmeyebilir. Ama yazmadan da doğru düşünülemez.

alomesun